

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

Pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCURESCI6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Jurisprudența străină :

Tribunalul civil din Bayonne: *D-na Tuesta cu soțul ei pentru divorț* cu o adnotațiune de d. D. Alexandresco.

Jurisprudența Română :

Curtea de apel din Galați s. II: *Epitropia Bisericeii Sfinților Apostoli din comuna Condărăchești cu Eufimia Constantinescu.*
Tribunalul Ilfov s. I: *Grigore I. Lahovari cu Primăria Capitalei.*Mișcarea în magistratură.
Informații.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

TRIBUNALUL CIVIL DIN BAYONNE

Audiența de la 14 Iunie 1898

Președenția D-lui VILLENEUVE, Președinte

D-na Tuesta cu soțul ei pentru divorț

Divorț. — Lege personală. — Soți spanioli. — Inadmisibilitatea divorțului.

*Legile care regulează divorțul fiind personale, se aplică numai naționalilor, nu însă și străinilor care, în această privință, sunt cârmuiți de legea lor personală.**Ast-fel, căsătoria canonică sau civilă celebrată între doi Spanioli, neputându-se, după art. 52 din Codul spaniol de la 1889, desface de cât prin moarte, legea franceză din 1884, care a reintrodus divorțul în Franția, nu poate fi considerată ca de ordine publică, și ca atare, nu poate fi aplicată străinilor a căror lege personală nu admite divorțul, de unde rezultă că cererea în despărțenie introdusă de o Spaniolă contra bărbatului său înaintea unui tribunal francez, trebuie să fie respinsă.*

Tribunalul,

Considerând că D-na Tuesta cere divorțul contra bărbatului ei pentru cruzimi și insulte grave, precum și pentru adulteriu, fapte pe care ea voeste a le stabili cu marturi; Considerând că din actul de căsătorie, celebrată la 16 Martie 1885 de către ofițerul stărei civile din Bayonne, se constată că Tuesta (soțul reclamantei) era domiciliat dimpreună cu tatăl său la Zambrana, provincia de Alava (Spania), în care s'a și născut la 26 Iulie 1861; Că din extractul actelor de botez a enoriei din Zambrana, anexat la actul de că-

sătorie, se vede că Marcos Tuesta și Cibiana Somaniego, tatăl și muma lui, sunt născuți și locuiesc tot în orașul Zambrana, și că strămoșii săi atât din partea tatălui cât și din partea mamei sunt născuți fie în acelaș oraș, fie în Salinas, alt oraș din Spania; Considerând că presumpțiunea naționalității spaniole, întemeiată pe suscitările acte, nu este contradișă de reclamanta Tuesta; că Catinca Larrère, franceză de origină, căsătorindu-se cu Victor Tuesta, spaniol, a urmat condițiunea bărbatului ei, devenind spaniolă (art. 12 C. civ.); Considerând că legile privitoare la divorț fiind personale, numai străinii a căror statut personal permite divorțul se pot despărți în Franția; că între Spanioli, căsătoria canonică sau civilă nu se desface de cât prin moarte (art. 52 C. spaniol din 24 Iulie 1889), ceea-ce însemnează că ea nu poate fi desfăcută prin despărțenie; Considerând că aplicațiunea Legei din 1884 asupra divorțului, în privința străinilor care-l propun în Franția, nu poate fi considerată ca de ordine publică; că, prin urmare, acțiunea în despărțenie introdusă contra lui Victor Tuesta de către soția sa urmează a fi respinsă;

Pentru aceste motive, respinge acțiunea, etc.

(Din Pand. Périod. 1899, 5, p. 15).

Adnotațiune. — Soluțiunea dată de tribunalul din Bayonne asupra acestei însemnate cesțiuni de drept internațional, nu este nouă în jurisprudența noastră. Chestiunea de a se ști dacă doi străini, a căror lege personală nu permite divorțul, de exemplu, doi Spanioli, doi Austriaci catolici, sau doi Italieni, pot sau nu să fie despărțiți, înfățișându-se de mai multe ori înaintea instanțelor noastre judecătorești, a fost rezolvită în diferite sensuri. Chestiunea fiind controversată atât în doctrină cât și în jurisprudență, ca tot ce se atinge de dreptul internațional privat, merită a fi examinată mai de aproape; de aceea, vom arăta care sunt, după părerea noastră, adevăratele principii în această delicată materie, semnalând mai întâi precedentele care s'a produs în jurisprudență.

S'a dis că legile care permit sau opresc divorțul interesând în gradul cel mai înalt ordinea și

siguranța publică, sunt, ca legi de poliție, aplicabile tuturor străinilor care locuiesc pe teritoriul unei țări și că, prin urmare, în asemenea materie, nu poate să fie vorba de aplicarea legii personale a străinului, pentru că, după cum se exprimă art. 30 din legea de introducere a noului Cod german (*Einführungsgesetz*) ⁽¹⁾, aplicațiunea legii străine este exclusă de câte ori ea ar lovi în legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri a țării în care se găsește străinul:

«Considerând, dice tribunalul din Iași, S. a IV-a (19 Martie 1890), că, de și după art. 2, § 2 C. C., legile relative la starea civilă și capacitatea persoanelor, între care se enumeră și cele relative la căsătorie și desfacerea ei, constituiesc statutul personal al cuiva, care statut, după principiile admise de dreptul internațional, urmăresc pe un individ în ori ce țară ar fi și ar avea reședința sa sau domiciliul, totuși cineva nu se mai poate prevala de îngrădirile ce i-ar acorda statutul său personal după legea naționalității sale, când aplicarea statutului său personal ar lovi în legile ce interesează ordinea publică și bunele moravuri a țării în care se găsesc, indiferent chiar de locul unde actul s'ar fi încheiat și a cărui sfărâmare se cere prin justiție (art. 5 C. C.);

«Considerând că legile care cărmuesc căsătoria în totalitatea relațiilor ce crează între cei însoțiți cum și între acei ce urmează a fi desfăcuți de căsătorie, în afară de daraverile curat bănești ce decurg din acest contract sau desfacerea lui, cu tot caracterul lor de legi de statut personal, nu se mai pot considera ca interesând numai ordinea privată, ci ordinea publică și bunele moravuri, așa în cât admiterea sa și excluderea divorțului face parte din dreptul public imperativ al unei națiuni, ca manifestarea vădită a principiilor religioase, politice și morale admise în acea țară, în cât în declararea divorțului, care interesează nu numai daraverile bănești dintre soți, cu caracter pur privat, ci mai mult ordinea publică și bunele moravuri, instanța judecătorească chemată a se pronunța asupra admiterii sa și neadmiterii divorțului nu e ținută de alte legi de cât acele ale țării unde procesul se judecă (*lex fori*); căci, ca dovadă și mai vădită cum că legile relative la desfacerea căsătoriei interesează ordinea publică a țării unde se cere o atare desfacere, este și împrejurarea că în țările unde divorțul nu e admis, cu tot statutul personal al celor însoțiți, el nu ar putea fi declarat de judecătorii țării unde divorțul e proscris, fiind că o atare

desfacere ar fi considerată ca contrară religiunii și bunelor moravuri; așa doi soți români în Italia, cu tot statutul lor personal, n'ar putea fi despărțiți, indiferent de locul unde căsătoria ar fi fost contractată; asemenea, în țările unde divorțul este admis, el nu poate fi refuzat din pricina statutului personal al celor însoțiți, pe câtă vreme prin aceasta s'ar atinge legile țării, care a stabilit divorțul, inspirându-se înainte de toate, de considerațiunii ce le alipesc la interesul familiei, al ordinei publice și bunelor moravuri; că o dovadă și mai pipăită că judecătorul e ținut, nu de statutul personal al celor însoțiți, ci de legea țării unde desfacerea căsătoriei se cere, este și aceea că prin hotărîrea ce o dă în asemenea materie crează între părți o stare nouă, conferindu-le drepturi noi, schimbându-le situațiunea lor juridică chiar; cu alte cuvinte, judecătorul în asemenea materie lucrează în calitate de organ al puterii publice, neputînd avea o altă călăuză de cât legea Statului ce reprezintă; pe când în daraverile cu caracter pur privat, ce nu ating ordinea publică și în care judecătorul ține sama de statutul personal al prigonitoarelor părți, prin hotărîrea sa nu face alt-ceva de cât descoperi și proclamă starea existentă între părți și face a fi respectată prin mijloace de constrîngere; că, în specie, pe lângă aceste considerațiuni, soții Bordin, de naționalitate italieni, au contractat căsătoria aci în țară, unde și au reședința și domiciliul, în cât și din acest punct de privire trebuie să se aplice legea locului unde căsătoria s'a celebrat, adică legea Regatului român, etc.» ⁽²⁾.

Tot cam în asemenea termeni se exprimă și Curtea din Iași, secția II, prin decizia sa din 16 Decembrie 1894, într'o altă afacere în care era vorba de despărțenia a doi Austriaci catolici:

«Considerând, dice această din urmă decizie, că legile relative la căsătorie și la cauzele ei de soluțiune au, din punctul de vedere al scopului lor social relativ la organizarea și conservarea societății în condițiunile cum fie-care legiuitor le a considerat ca mai folositoare pentru ordinea și moralitatea publică, un caracter de interes general și sunt ca atare esențialmente teritoriale; că pârta nu este admisă a opune înaintea tribunalelor române neadmisibilitatea reclamațiunei de divorț intentată contra ei, întemeindu-se pe o dispozițiune a legii austriace, care, într'un scop de ordine publică și religioasă, prohibă divorțul și al cărei imperiū prin urmare nu se întinde în afară de limitele teritoriului ei; Că pe teritoriul României, unde soțul își are domiciliul, căsătoria soților Rohr este supusă cauzelor de soluțiune

⁽¹⁾ «Die Anwendung eines ausländischen Gesetzes ist ausgeschlossen, wenn die Anwendung gegen die guten Sitten oder gegen den Zweck eines deutschen Gesetzes verstossen würden».

⁽²⁾ Vezi Dreptul No. 32 din 1890, consid. de la p. 257.

recunoscute de legea română ca necesare pentru moralitatea și ordinea publică, și deci, întru cât această lege este aceea care determină statutul și capacitatea soțului reclamant, tribunalele române nu au a se preocupa de efectele ce aplicațiunea ei le-ar putea produce din punctul de vedere al statutului personal străin al celui-l'alt soț, etc." (3).

Această teorie, admisă și de Asser (4), după care legile relative la divorț ar constitui niște legi de poliție și de siguranță publică, aplicabile ca atare și străinilor ce locuiesc pe teritoriul nostru, este ea juridică? Răspundem nu, pentru că, după cum foarte bine dice Curtea noastră supremă (5), unele legislațiuni, cele mai multe astăzi, au admis divorțul, nu pentru că siguranța Statului ar reclama asemenea măsură, ci pentru că se presupune că scopul moral al căsătoriei nu se poate atinge complet fără această instituțiune. Siguranța unui Stat nu este deci câtuși de puțin amenințată prin lipsa divorțului din legile sale. Dovadă la aceasta este legislațiunea Austriei, care admite divorțul numai pentru ortodocși, protestanți și evrei, neadmitându-l pentru acei de religie catolică (6).

A pretinde, așa precum au hotărit tribunalul și Curtea din Iași, că divorțul este o instituție de ordine publică, neapărată pentru buna organizare a familiei și a Statului, însemnează a da acestei instituțiuni un caracter pe care ea nu'l are. Se poate, în adevăr, ca legiuitorul, pe baza unor considerațiuni de ordine morală și mai cu samă religioasă, să oprească divorțul în principiu și ca această prohibițiune să fie întinsă și străinilor, chiar și acelor a căror lege personală l'ar admite, așa precum se hotărea odineoară în Franța, înaintea legii din 1884; însă a l'impune tuturor străinilor, chiar și acelor a căror legea națională nu'l consacră, aceasta este mai greu de admis, pentru că, prin asemenea procedură, s'ar da loc la conflicte regretabile; s'ar înlesni căsătoriile de al doilea care, în țara soților recăsătoriți, s'ar considera nu numai ca nule, dar ca adevărate casuri de bigamie; s'ar provoca

în fine nașterea unor copii care, în țara părinților lor, ar fi considerați ca adulterini, etc. Legile privitoare la instituțiunea divorțului sunt relative la starea civilă și capacitatea persoanelor, căci despărțenia are tocmai de scop schimbarea atât a capacității cât și a stărei civile a soților. În adevăr, în urma pronunțării despărțeniei, femeia nu mai este incapabilă, ear bărbatul nu i mai incumbă numeroasele sarcini care decurg din căsătorie. Prin urmare, mult mai juridic este de a se admite că legile privitoare la despărțenie constituiesc un statut personal, care urmărește pe Români ori unde s'ar afla, ca și pe străini în România (art. 2). Aceasta este rigoarea principiilor; de aceea, sentința tribunalului, a cărei considerente am reprodus mai sus, a fost cu drept cuvânt infirmată de Curtea din Iași S-a 1:

«Considerând, dice această decisiune (13 Octombrie 1890), că, după principiile generalmente admise în legislațiunile europene, înscrise și de legiuitorul român în art. 2 C. C., legile relative la starea civilă și la capacitatea persoanelor urmăresc pe naționali, chiar când ei 'și au reședința în străinătate, ear pe de altă parte, ca măsură de reciprocitate, și străinii sunt urmăriți în țările unde locuiesc de statutul lor personal, care cuprinde dreptul de a contracta, de a dispune prin acte între vii sau testamentare, de a se căsători, de a se despărți, etc.;

«Considerând că singura excepțiune care o suferă acest principiu este în cazul când legea personală a străinului atinge ordinea publică sau bunele moravuri a țării unde reședează (art. 5); că, dacă prin legi de ordine publică într'un sens general se înțelege cele relative la starea persoanelor, la capacitatea sau incapacitatea lor, când este vorba de a se face o derogatiune la principul statutului personal, expresiunea de legi care interesează ordinea publică și bunele moravuri, nu se poate referi de cât la cele care decurg din dreptul public și din dreptul penal, căci, în adevăr, dacă i s'ar da o interpretare mai întinsă, atunci excepțiunea devenind regulă, principul statutului personal nu și ar mai putea primi vre-o dată aplicațiunea sa, și, ca consecință, cetățeanul unui Stat s'ar vedea silit de a și schimba starea sa civilă și capacitatea de câte ori s'ar strămuta cu reședința dintr'o țară într'alta, ceea ce ar face imposibilă unitatea și stabilitatea necesară statutului personal; că, de alt-fel, intențiunea legiuitorului, în această privință, rezultă într'un mod vădit din desbaterile urmate cu ocasiunea discuțiunei proiectului Cod. civ. fr., de unde sunt trase și dispozițiile art. 2 și 5 al Co-

(3) Vezi *Dreptul* No. 17 din 1895. În acelaș sens: *Tribun. Ilfov și Vlasca. Dreptul* No. 44 din 1890 și No. 57 din 1892. Sentința trib. din Giurgiu se întemeiază pe autoritatea lui Wächter, Schöffner, Kent, etc.

(4) Asser et Riveir, *Schets van het international Privatrecht*, p. 115 și urm. a trad. Schina.

(5) Vezi *Dreptul* No. 1 din 1884.

(6) «Das Band einer gültigen Ehe, dice art. 111 din Codul austriac, kann zwischen katholischen Personen nur durch den Tod des einen Ehegatten getrennt werden»; și art. 115 din acelaș Cod adaugă: «Nicht katholischen christlichen Religions-Verwandten gestattet das Gesetz nach ihren Religionsbegriffen aus erheblichen Gründen, die Trennung der Ehe zu fordern».

dului nostru; căci, pe când proiectul primitiv supunea pe străini, atât în ce privește bunurile *cât și persoana lor*, la legile franceze, legiuitorul n'a admis, precum se vede din art. 3 a Codului francez, această dispozițiune în generalitatea sa, ci din contră a suprimat ultimele cuvinte din proiect, lăsând prin urmare străinului statutul său personal, în toate cazurile când el nu atinge legile politice;

«Considerând că, în ce privește despărțenia, dacă este necontestat că capacitatea de a contracta o căsătorie se regulează după statutul personal, este nerațional de a se admite că desfacerea acestei căsătorii să fie regulată de legile unei alte țări; că nu se poate primi distincțiunea între legătura matrimonială și capacitatea de a se căsători, pe care o fac unii din comentatori, pentru cari capacitatea odată recunoscută, căsătoria devine un contract ordinar perfect prin singurul consimțământ al părților contractante, a căror efecte sunt regulate, ca și vânzarea, spre exemplu, prin legea țării unde este format, căci dacă efectele convențiunii depind exclusiv de voința părților contractante, este natural de a presupune că ele s'au referit la legea țării unde ele domiciliază; pe când, cu toate că căsătoria este un contract, întru cât conține consimțământul părților, efectele sale însă nu depind de voința lor, așa că soții regulând interesele lor private, ar putea foarte bine stipula convențiunii matrimoniale după legile țării unde locuiesc, dar n'ar depinde de densii de a contracta o căsătorie disolubilă, când legea lor personală ar prohibi divorțul ca contrar interesului public;

«Considerând că, în specia relativă la cererea de despărțenie a Elisabetei Bordin, îndreptată în contra soțului său Anton Bordin, întru cât ambii soți aparțin unor națiuni a căror legi nu admit divorțul, judecătorii români nu pot, de și soții Bordin s'au căsătorit în România, modifica statutul lor personal și pronunța o despărțenie, care, de altminterlea, n'ar putea avea în Italia efectul de a desface căsătoria lor; că chiar dacă s'ar putea admite că chestiunea capacității sau incapacității străinului interesează în genere ordinea publică și bunele moravuri ale unei alte țări până într'atâta în cât să motiveze în tot-d'auna derogățiuni la principiul statutului personal, încă nu se poate susține cu rațiuni destul de puternice, precum face tribunalul, că împedirea de a se despărți trebuie considerată ca contrară bunelor moravuri și ordinii publice, întru cât sunt și astăzi legislațiuni cari nu admit divorțul, considerându-l ca imoral, și a fi asemănat cu poli-gamia care este în deobște pedepsită ca crimă

sau delict aproape în toate legislațiunile, etc.» (7).

Așa dar, legea națională a soților, adică a bărbatului, va fi aceea după care se va decide, dacă divorțul este sau nu admisibil în principiu și după care cauze anume (8), ear nu cea a țării în care se judecă procesul.

Această soluțiune, admisă de marea majoritate a autorilor (9), este formal admisă prin art. 17 din legea de aplicare a noului Cod German. Eată în adevăr, cum se exprimă acest text: «Divorțul este cărmuit de legile țării la care aparține bărbatul în momentul acțiunii (10). Faptul întâmplat pe când bărbatul era supusul unui alt Stat, nu poate fi invocat ca cauză de despărțenie de cât atunci când acest fapt este o cauză de divorț sau de separațiune după legile acestui Stat. Dacă în momentul introducerii acțiunii, bărbatul nu mai era supus german, cu toate că femeea a rămas germană, se vor aplica legile germane. Divorțul sau separațiunea nu pot fi pronunțate pe teritoriul Imperiului în baza unei legi străine, de cât atunci când divorțul este admisibil după ambele legislațiuni».

Dar dacă legea națională a bărbatului este cea care decide dacă divorțul este sau nu admisibil în principiu, legea teritorială va putea fi aplicată, de câte ori va fi vorba de a se autoriza pe femei de a părăsi domiciliul conjugal, de a se condamna pe bărbat la o pensie alimentară, etc., pentru că, după cum foarte bine dice tribunalul de Ilfov, ori

(7) Vezi *Dreptul* No. 57 din 1891. In acelaș sens: Trib. Iași și C. Galatz. *Dreptul* No. 17 din 1895 și adnot. d-lui G. Negulescu. *Dreptul* No. 27 din 1889. Trib. Bruxelles. *Dreptul* No. 71 din 1887. Cas. Rom. și C. Focșani. *Dreptul* No. 1 din 1884 și Bulet. Cas. s. II. anul 1875, p. 3 și Bulet. s. II. anul 1883, p. 1114. Cpr. C. Chambéry și Geneva. Sirey 70. 2. 214. Sirey 79. 2. 1. Trib. Ancona și C. Alger. *Journ. de dr. internat. de Clunet*, anul 1884, p. 531 și anul 1891. p. 504. Trib. Paris, C. Alger și Cas. fr. *Pand. Period.* anul 1890, 5, p. 35; anul 1893, 5, p. 23; anul 1896, 5, p. 22, D. P. 99. 2. 106, etc.

(8) Vezi Despagnet, *Pr. de dr. internat. privé* (ed. a 3-a, 1899), 262, p. 531 urm. A. Weiss, *Tr. élément. de dr. intern. privé* (ed. a 2-a, 1890), p. 538 urm. Fremont, *Divorce*, 209 urm. L. Durand, *Dr. internat.*, p. 362 urm. Pic, *Marriage en dr. internat.*, p. 213 urm. Laurent, I. 94 și *Dr. internat.*, V, 119 urm. P. Fiore, *Diritto internazionale privato*, 115, 131. Surville et Arthuis, *Cours élément. de dr. internat.*, p. 294. Vincent et Pénaud, *Dictionn. de dr. internat. privé*, V° *Séparation*, 55, etc.

(9) Despagnet, *op. cit.*, 263. Vincent et Pénaud, *op. cit.* și V° *cit.*, 61 urm. și autorii citați acolo. Limitarea cauzelor de divorț fiind însă în fie-care Stat de ordine publică, se decide că soțul străin nu poate să propue o cauză de divorț admisă de legea sa națională, dacă această cauză nu este prevădută și de legea țării unde el se găsește. Despagnet, *op. cit.*, 263, in fine. Pic, *op. cit.*, p. 230. Vincent et Pénaud, *op. cit.*, 62 urm.

(10) «Für die Scheidung der Ehe sind die Gesetze des Staates massgebend, dem der Ehemann zur Zeit der Erhebung der Klage angehört».

ce Stat este dator a lua măsuri pentru asigurarea vieții străinului care s'ar afla pe teritoriul său ⁽¹⁴⁾.

Tribunalele române n'ar putea însă, după părerea noastră, să pronunțe separarea de trup între doi străini Austriaci catolici, bună oară, conform statutului lor personal (art. 103 C. austriac), sau doi Italieni (art. 148 urm. C. italian), ori doi Portugezi (art. 1204 urm. C. civ. din 1867), etc., pentru că legea personală a acestor străini este contrară, în această privință, ordinei publice și bunelor moravuri din România, unde separarea de trup a fost în tot-deauna necunoscută ⁽¹²⁾.

În baza acestor principii, se va decide, de bună samă, că doi străini nu s'ar putea despărți în Franța prin consimțământ mutual, conform statutului lor personal, pentru că legea din 1884 n'a mai admis acest mod de despărțenie.

Soții străini, care, după statutul lor personal, nu se pot despărți în România, vor putea însă desface căsătoria lor în urma împământenirii și în puterea noului statut dobândit odată cu naționalitatea română ⁽¹³⁾.

Numai atunci despărțenia ar putea fi respinsă de instanțele române, când s'ar constata că împământenirea n'a fost serioasă și că soții 'și-au schimbat naționalitatea numai pentru a putea dobândi despărțenia pe care, de altminterlea, ei n'o puteau dobândi după statutul lor primitiv. *Fraus omnia corrumpit* ⁽¹⁴⁾.

Dar eată o ipoteză mult mai delicată. Să presupunem că numai bărbatul (a cărui lege națională nu permitea divorțul) 'și-a schimbat naționalitatea, dobândind statutul român care permite despărțenia. Este știut, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, că schimbarea de naționalitate din partea bărbatului nu atrage neapărat schimbarea din partea femeii, dacă n'a consimțit și ea formal la aceasta ⁽¹⁵⁾. Eată dar două

statute contrare, unul care admite divorțul, ear altul care nu'l admite. Ei bine, se susține cu drept cuvânt că, în asemenea caz, statutul bărbatului va trebui aplicat în specie, dacă împământenirea sa a fost lipsită de fraudă, și că despărțenia va putea să aibă loc după cererea lui, căci, în cazul de față, nu există conflict între un statut personal și altul teritorial, ci două statute, ambele personale și în opoziție, care au aceiaș putere și care nu se pot distruge unul pe altul. Dacă femeia este aceea care 'și-a schimbat naționalitatea, divorțul se va putea pronunța numai după cererea ei ⁽¹⁶⁾.

Trebue însă să observăm că, pe când femeia nu poate în timpul căsătoriei, să 'și schimbe naționalitatea fără autorizarea bărbatului ⁽¹⁷⁾, bărbatul nu are din contra nevoie de consimțământul femeii spre a 'și schimba pe a sa ⁽¹⁸⁾. Poate că unitatea căsătoriei ar cere ca împământenirea unuia din soți să nu poată avea loc fără consimțământul celui-lalt, însă, în lipsa unui text de lege expres în această privință, asemenea teorie este cu deservășire inadmisibilă.

D. Alexandresco.

CURTEA DE APEL DIN GALATI, SECȚIA II

Audiența de la 18 Iunie 1899

Președenția D-lui E. G. ECONOMU, Președinte

Decisiunea civilă No. 143

Epitropia Bisericeii Sfinții Apostoli din comuna Condărăchești cu Eufimia Constantinescu.

Revendicare.—Ce trebue să dovedească cel ce revendică.—Revendicare în baza unui act de danie făcut sub imperiul codului Calimach.—Cum trebue să fie actul de danie.—Condițiuni de validitate a daniei.—Dacă esecutiunea voluntară din partea donatorului validează donațiunea.

Cel ce revendică un imobil, trebue, în primul loc să

Pénaud, *Dictionn. de Dr. internat.*, V° *Nationalité*, 245. Labbé, nota în Sirey 76.1, p. 289, care citează în acest sens teza de doctorat a d-lui C. Stoicescu, *Etude sur la naturalisation*, p. 278 urm. Tot în acest sens este și jurisprudența. Veđi D. P. 58. 2. 219. D. P. 78. 2. 184. D. P. 83. 2. 22. *Idem*. Trib. Paris. *Dreptul* No. 34 din 1882 și *Pand. Périod.* 98. 5. 18. *Contră. Foelix, op. cit.*, 40, p. 104, 105. Varambon, *Revue pratique*, anul 1859, t. 8, p. 50 urm. Cpr. art. 10, § ultim Cod. civ. italian.

⁽¹⁶⁾ Veđi în acest sens. Despagnet, *op. cit.*, 269, p. 548 urm.. Laurent, *Dr. internat.*, V, 167 urm. N. D. Budișteanu, *Dreptul* No. 34 din 1883. C. Bruxelles *Pasicrisie belge*, 1867. 2. 87 și 1878. 2. 114. Trib. Paris și Nice, *Journ. de dr. internat. de Clunet*, anul 1896, p. 842 și anul 1897, p. 333.—*Contră*. Minoritatea Curței din București. *Dreptul* No. 5 din 1874. Merlin, *Quest. de dr.*, III, § 11, P. Fiore, *op. cit.*, 132. Labbé, în *Journ. de dr. internat. privé* (Clunet), anul 1877, p. 20 urm. Pic, *Mariage et divorce en dr. intern. privé*, p. 241.

⁽¹⁷⁾ Despagnet, *op. cit.*, 269, p. 550

⁽¹⁸⁾ Labbé, nota în Sirey, 1876, 1, 289, coloana 2. Veđi însă Blondeau, *Revue de dr. fr. et étranger*, anul 1845, p. 141.

⁽¹¹⁾ Veđi *Dreptul* No. 4 din 1880 (anul al VIII-lea). C. Lyon. D. P. 58. 1. p. 315, colona 1. Demolombe, IV, 432. Despagnet, *op. cit.*, 266, p. 541. Laurent, I, 107. Vincent et Pénaud, *op. cit.*, 22 urm. Art. 118 din legea ungurească de la 18 Decembrie 1894 asupra căsătoriei este expres în această privință. Veđi *Annuaire de législ. étrangère*, anul 1894, p. 378.

⁽¹²⁾ Trib. Ilfov. *Dreptul* No. 7 din 1880. Cpr. Despagnet, *op. cit.*, 259.

⁽¹³⁾ C. București și Focșani. *Dreptul* No. 5 din 1874 și No. 3 din 1883. Trib. Ilfov. *Dreptul* No. 62 din 1883. Laurent, *Dr. internat.*, V, 164. 165. Merlin, *Quest. de droit*, III, V° *Divorce*, § 11, p. 309.

⁽¹⁴⁾ Laurent, *op. cit.*, V, 165. N. D. Budișteanu, *Dreptul* No. 34 din 1883. Cas. fr. D. P. 46. 1. 7. Sirey 76. 1. 289.

⁽¹⁵⁾ Mourlon, I, 164. Domolombe, I, 104, 175. Baudry, I, 138. Thiry, I, 84. Laurent, I, 349, 387 și *Dr. internat.*, III, 161 și V, 167. L. Durand, *op. cit.*, p. 264 urm. Marcadé, I, 159. Demante, I, 36 bis. Valette sur Proudhon, *Etat des personnes*, I, p. 127. P. Fiore, *op. cit.*, 66. Aubry et Rau, I, § 71, p. 257. Despagnet, *Dr. internat.*, 140, p. 285. Demangeat asupra lui Foelix, *Dr. internat.*, I, p. 105, nota a. Vincent et

dovedească, cu un titlu translativ, de proprietate, că este proprietar.

Ast-fel cel ce revendică un imobil ce i-ar fi fost dăruit, în Moldova, sub imperiul regulamentului organic și al codului Calimach, trebuie să dovedească nu numai că un act de danie a existat, dar și că acest act este valabil, și dupe art. 5 și 10, anexa litera T din regulamentul organic al Moldovei, pentru ca un act de danie să fie valabil, trebuia întărit de unul din divanele țării sau de către judecătoria ținutului respectiv, iar dupe art. 576 și 577 din codul Calimach, articole ce se ocupă de trădarea lucrului nemișcător, trădarea nu se putea face de cât dupe ce actul se adevărește de judecători.

Simpla executare a donațiunei de către donator și de către urmașii lui nu validează actul de danie ce n'a fost făcut după legiunile forme.

S'a ascultat : d-l avocat V. Macri din partea Epitropiei, în desvoltarea apelului, precum și d-l avocat M. G. Orleanu, din partea intimei Eufimie Constantinescu, în combateri.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Epitropia Bisericeii cu patronul Sft. Apostol din comuna Condărăchești, județul Tecuci, în contra sentinței tribunalului Tecuci No. 99/96 ;

Având în vedere că prin această sentință s'a respins acțiunea intentată de Epitropia apelantă în contra Eufimiei Constantinescu pentru revendicarea a 94 stânjeni pământ din hotarul moșiei Georgestii, cu venitul lor de la 1863, pământ ce se stapânește de intimată în calitate de legatară universală a defunctului P. Beldiman ;

Având în vedere că Epitropia azi dinaintea Curței pretinde că în anul 1845, G. Beldiman acum defunct, ar fi dăruit din moșia sa Georgestii supranumită și Vitarogii sau Beldimănești, prin act scris 94 stânjeni pământ, Bisericeii apelante ; Că donatorul ar fi însărcinat pe vecina sa Elena Condurache, disă și Băneasa, cu executarea donațiunei fiind aceasta și Epitropia a Bisericeii până la 1862 când demisionând s'a numit epitrop Ștefan Beldiman, unul din nepoții donatorului ; Că la 1867 încetând din viață Ștefan Beldiman, a rămas ca moștenitor fiul său P. Beldiman, care a înglobat pământul Bisericeii, în proprietatea sa, și încetând din viață la 1895, a lăsat legatară universală pe intima Eufimie Constantinescu, care a fost pusă în această calitate, în posesia averii moștenită între care și pământul reclamat de Biserică ;

Considerând că, cel ce revendică un imobil, trebuie, în prim loc să dovedească cu un titlu translativ de proprietate, că este proprietar ;

Considerând că Biserica, în dovedirea titlului său de proprietate, a invocat inventariul cu data de 20 Feb. 1867, de hârtiele găsite în lada defunctului Ștefan Beldiman și luate de fiul său Petre din care se constată, că între aceste hârtii erau și următoarele acte : la No. 1 copie după dania lui G. Beldiman cu care lasă în dispozițiunea Elenei Băneasa, o parte din pământ pentru Biserica Sf. Apostol din Condărăchești, cu data 1845 Ghenar 5 ; la No. 2, adresa consistorului din Roman No. 647 din 1862 Ghenar 20 prin care se însărcinează Ștefan Beldiman ca Epitrop al acestei Biserici ; la No. 3 contractul lui Gh. Beldiman cu care iea în posesie

94 stânjeni pământ a Bisericeii din Condărăchești și la No. 11 dania lui Gheorghe Beldiman la Biserica din Condărăchești și fraților Beldimănești ; Afară de acestea a mai invocat următoarele : copii după corespondența Episcopiei de Roman cu Protoeria din Tecuci din anul 1862, precum și lucrările coprinse în dosarul No. 47/81 a Primăriei din Condărăchești, copie după publicația Ministerului de Interne publicată în Monitorul Oficial No. 3/62 și chitanța Protoerului de Tecuci cu data de 13 Februarie 1863 pentru primirea a 6 galbeni ca garanție de la arendașul acestui pământ ;

Considerând că din toate aceste acte, numai pretinsul act de danie prevăzut la No. 11 din inventar ar constitui un titlu translativ de proprietate. Actul prevăzut la No. 1 din inventar fiind o copie după donație n'are nici o importanță în cauză. Iar cele-lalte acte sunt de natură a stabili numai faptele că St. Beldiman a fost numit Epitrop la Biserica apelantă și că această Biserică a stăpânit prin Epitropii ei, oare-care timp, o cantitate de 94 stânjeni pământ, arându-l ; însă această stăpânire, ea singură, nu constituie un titlu de proprietate ; Aceste acte dimpreună cu hotărnicia făcută de Ștefan Beldiman la Noembrie 1866 a pământului ce are în trupul moșiei Georgestii, în care se arată că Biserica are o hlisă de 8 stânjeni, 6 palme în acest trup, și hotărnicia făcută de P. Beldiman fiul lui Ștefan la 1875 în care nu se mai recunoaște drepturile Bisericeii, dovedește că defunctul G. Beldiman ar fi dăruit la 1845, acel pământ Bisericeii, că urmașul său, nepotul St. Beldiman până la 1867 a respectat această danie, însă că după moartea acestuia, care a avut loc la 1867, fiul lui Petre Beldiman, n'a mai respectat voința bătrânului Gh. Beldiman și a înglobat pământul dat Bisericeii în proprietatea sa ;

Considerând că ast-fel fiind, chestia se reduce la aceia de a se ști dacă Biserica și-a dovedit dreptul său de proprietate, numai cu mențiunea făcută în inventar despre titlul său de proprietate, donațiunea lui Gh. Beldiman ;

Considerând că după regulamentul organic art 5 și 10 anexa litera T. sub regimul căruia a avut loc dania din 1845, un asemenea act pentru ca să fie valabil, trebuia întărit în unele din divanele țării sau de către judecătoria ținutului respectiv ;

Acelaș lucru l pretinde și art. 576 și 577 din cod. Calimach, care se ocupă de trădarea lucrului și care trădare nu se poate face de cât după ce actul se adevărește de judecători ;

Considerând că în asemenea stare de lucruri nu este suficient a se dovedi că un act de danie a existat, trebuie să se stabilească încă că acest act este valabil ;

Considerând că dacă actul și copia care s'a găsit la moartea lui St. Beldiman, s'a luat de fiul său Petre, și din această cauză nu l poate produce în judecată, prin aceasta însă biserica nu este în imposibilitate de a dovedi că actul este adevărit de divan sau de judecătoria respectivă conform legii, căci nu avea de cât să caute în arhiva judecătoriei ținutului Tecuci, și în arhiva desființatului divan al țării de jos a Moldovei, la care un ast-fel de act trebuie adevărit, și dacă Biserica nu a făcut o asemenea dovadă este o presum-

ține că acest act nu a fost întărit de nici una din aceste dregătorii;

Că afară de acestea G. Beldiman a lăsat la moartea sa testamentul trecut în condica judecătorei ținutului Tecuci la No. 74/42;

Prin acest testament se dovedește că testatorul l'a iscălit prin punerea degetului, așa dar sunt presumptioni puternice a se crede că pretinsul donator G. Beldiman nu știa carte, și în acest cas, se impune a se dovedi că donațiunea ce se invoacă s'a făcut în condițiunile cerute de lege de atunci, căci simpla executare a donațiunei de către donator și de către urmașul lui, nu validează actul de donație și întru cât Biserica a pierdut stăpânirea, acest act nu poate servi donatarului ca titlu în acțiunea în revendicare;

Că ast-fel fiind rămâne stabilit că Biserica nu are titlu translativ de proprietate pe care să-și poată sprijini cererea de revendicare;

Că ast-fel fiind urmează a-și se respinge.

Pentru aceste motive, respinge apelul,

(ss) E. G. Economu, P. Ionescu, V. Râmniceanu, G. Tanoviceanu.

TRIBUNALU ILFOV SECȚIUNEA I.

Audiența de la 29 Octombrie 1899

Președenția D-lui EM. MICLESCU, Judecător

Sentința civilă No. 688

Grigore I. Lahovari cu Primăria Capitalei

Taxe comunale.—Taxe ce se percep în virtutea unor abonamente consimțite de particulari. — Constatarea lui. — Roluri nominative.—Dacă se poate urmări taxe pentru exercițiuri închise.—Apel.—Unde se adresează.

1) Asemănat art. 18 din regulamentul pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale, constatarea taxelor comunale ce se percep prin abonamente consimțite de particulari, cum sunt taxele pentru ridicarea gunoaelor, cele pentru apă împreună cu sistemul «Tot-la-canal», se face printr'un abonament acceptat de cel ce voește a beneficia de serviciul public, pe temeiul căruia se formează rolurile nominative, și conform art. 6 și 15 din acelaș regulament, nu se pot întocmi roluri noi pentru exercițiuri închise, ast-fel că fără drept, în contra legii și fără titluri se urmărește un particular pentru asemenea taxe din exercițiuri închise, dacă n'a existat un rol nominativ pentru acele exercițiuri.

2) Potrivit art. 20 din legea de urmărire a Statului, aplicabilă și veniturilor comunale, apelurile în contra decisiunilor consiliului comunal sau ale comisiunei însărcinată să îndeplinească rolul consiliului comunal în materie de venituri comunale, se pot adresa la tribunal, căci de și prin art. 6 al legii pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale, se zice că aceste decisiuni sunt definitive, însă acest text nu este aplicabil de cât la decisiunile date cu privire la formarea rolurilor, adică cu privire la fixarea naturei taxelor și a cuantumului

de perceput, iar nici de cum pentru urmărirea exercitate de primărie pentru neplată de taxe.

S'a ascultat d. avocat P. Borș în susținerea apelului și d. avocat Șt. Șoimescu în combateri;

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut în termen de Grigore I. Lahovary contra decisiunei comisiunei de apel, pentru recensământul taxelor comunale din 30 Ianuare 1899, prin care este supus la o taxă de 170 lei anual pentru serviciul de scurgere «Tot la canal», la imobilul său, strada Fântânei No. 16, și contra urmărirei exercitate de Primăria Capitalei pentru plata unei asemenea taxe pe anii anteriori de la 1891 și până la 1899;

Având în vedere că suma de 1360 lei pentru care a fost somat să o plătească, a fost depusă de apelant cu recipisa No. 053,635;

Având în vedere că motivele pe care se întemeiază apelul sunt: Că fără drept apelantul a fost urmărit printr'o asemenea dare căci de fapt nu există la proprietatea sa lucrările de canalizare pentru care a fost impus, și în al doilea loc, că comisiunea de recensământ nu putea să aprobe înființarea în anul 1899 a unui rol pentru exercițiurile închise din anii precedenți;

Având în vedere că, prin jurnalul acestui Tribunal cu No. 3538/99 s'a dispus o cercetare locală pentru a se constata: 1) prin expert dacă există o instalație «Tot la Canal» la casa din strada Fântânei No. 16 și al 2) prin martori, de când a fost introdusă această instalație;

Având în vedere că apelantul cere a se reveni asupra acestui jurnal întru cât, cu actele ce posedă această cercetare a devenit inutilă;

Având în vedere că din chitanța No. 6607 liberată de serviciul central de percepere a Primăriei se constată că până la 1 Aprilie 1895 serviciul curățirii latrinelor s'a făcut la proprietatea din str. Fântânei No. 16 prin serviciul special al Primăriei;

Având în vedere că Primăria recunoaște că de la această dată acel serviciu a fost desființat, iar apelantul dovedește cu chitanța No. 2158, că acest serviciu a fost îndeplinit mai departe de antrepriza barometrică cu sediul în strada Doamnei;

Având în vedere că decisiunea comisiunei de apel a recensământului taxelor comunale pentru a respinge contestațiunea lui Gr. I. Lahovary, argumentează că întru cât la anul 1894, a obținut autorizațiunea de a construi un canal pentru scurgerea apelor menagere și fluviale în legătură cu canalul public, atunci probabil că, și latrinele sunt în legătură cu acest canal;

Având în vedere că, faptul construirei unei canalizări de scurgerea apelor fluviale și menagere în canalul public, în anul 1894, este recunoscut de Primărie și dovedit prin autorizațiunea dată de ea sub No. 1581/94, că însă nu este vorba de plata vreunei taxe pentru această legătură cu canalul public; dar de taxa pentru așa numitul sistem «Tot la canal» care pune latrinele în legătură directă cu canalul public;

Având în vedere că prin chitanțele menționate mai

sus se constată că, posterior canalizării despre care tratează autorizațiunea No. 1581 apelantul a plătit atât Primăriei cât și antreprizei barometrice curățirea latrinelor prin pompe pneumatice, că dară ast-fel fiind, curățirea efectuată în asemenea condițiuni, esclude de la sine existența sistemului «Tot la canal» și prin urmare cercetarea locală ordonată prin jurnalul anterior devine inutilă;

Având în vedere că apelantul Grigorie I. Lahovary uzând în termen de dispozițiunea art. 6 a legii pentru perceperea veniturilor comunale a făcut contestațiune înaintea comisiunei de trei; întocmită conform aceluși articol, spre a fi apărât de plata unei taxe, pe care nu o datorește, contestațiunea asupra căreia comisiunea a pronunțat sentința cu No. 23 din 30 Ianuarie 1899, care a menținut impunerea însă numai cu începerea de la 1895;

Având în vedere că conform art. 1 din regulamentul decretat la 21 Aprilie 1887 și votat conform art. 11 din legea menționată, veniturile comunale sunt de trei feluri: 1) acelea ce se percep în mod adițional pe lângă impozitele directe al Statutului; 2) cele-l-alte taxe ce se percep prin roluri *nominative* precum taxele de prestațiuni, asupra ospelilor, cafenelelor, grădinelor etc., în fine al 3-lea taxele ce se percep prin abonamente consimțite de particulari;

Având în vedere că în această din urmă categorie intră de sigur și distribuirea apei pentru curățirea latrinelor prin sistemul «Tot la Canal» prin care Primăria voește a impune pe apelant;

Având în vedere că conform art. 18 din același regulament constatarea acestor taxe se face prin un abonament acceptat de acel ce voește a beneficia de serviciul public pe temeiul cărora se formează rolurile *nominative*, despre care tratează art. 14 din regulament;

Având în vedere că în specie nu există un abonament acceptat de apelant;

Având în vedere că conform art. 6 și 15 din același regulament nu se poate întocmi roluri noi pentru exercițiuri deja închise, că prin urmare, comisiunea de trei fără drept și contrar legii a aprobat impunerea și urmărirea unor taxe pentru exercițiuri deja închise, chiar dacă s'ar admite pentru un moment că la proprietatea apelantului există sistemul «Tot la Canal»;

Considerând că în specie în condițiunile arătate, urmărirea îndreptată de Primărie contra lui Gr. I. Lahovary, urmează a fi considerată ca fiind exercitată fără vre-un titlu, intru cât nu există vre-un rol *nominativ* format conform legii;

Având în vedere că conform art. 20 a legii de urmărire a Statului, aplicabilă și veniturilor comunale, apelurile contra decisiunilor consiliilor comunale se pot îndrepta la tribunal;

Având în vedere că în specie comisiunea de trei, îndeplinind rolul consiliului comunal, fără drept a menținut atât impunerea cât și urmărirea și fără drept a pronunțat în același timp o hotărîre definitivă, căci de și prin art. 6 a legii pentru perceperea și urmărirea veniturilor comunale se zice că aceste decisiuni a comisiunei de trei sunt definitive, însă acest text nu este

aplicabil de cât la decisiunile ce această comisiune poate lua cu privirea la formarea rolurilor, adică cu privire la fixarea naturii taxelor și a *quantumului* de perceput, iar nici de cum pentru urmărirea exercitate de Primărie, că dar suma de 1360 lei ce a depus la Casa de Depuneri, urmează a fi restituită;

Având în vedere că tribunalul apreciind ficsează la cifra de 300 lei daunele și cheltuețele pricinuite prin această nedreaptă urmărire;

Pentru aceste motive,

Admite apelul făcut de Gr. I. Lahovary contra decisiunei comisiunei de apel a recensământului taxelor comunale;

(ss) Em. Miclescu, R. P. Voinescu

p. grefier, Călcăiu

MIȘCAREA ÎN MAGISTRATURĂ

Următoarea mișcare în magistratură s'a făcut pe ziua de 15 Ianuarie:

D. *Const. C. Sărățeanu*, prim procuror la trib. Ilfov, se numește procuror de secție la Curtea de apel din Iași, în locul d-lui Panaite Stoica;

D. *Const. Crăsnaru*, doctor în drept din Liège, actual jude-instructor la trib. Ilfov, se numește prim-procuror la același tribunal, în locul d-lui C. Sărățeanu, înaintat;

D. *Corneliu Botez*, doctor în drept de la Bruxelles, actual procuror la trib. Botoșani, se numește judecător de ședință la același tribunal, în locul d-lui Ion Ivașcu;

D. *Grigore Buzatov*, fost judecător, întrunind condițiunile art. 51 din legea judecătoriilor de pace, se numește judecător la ocolul 2 Botoșani, în locul d-lui Constantin Milicescu;

D. *Victor Vrabie*, actual ajutor de grefă clasa I la Curtea de apel din Iași, întrunind condițiile art. 51 din legea de organizare judecătorească, se numește grefier la aceeași curte în locul d-lui Al. Gusty, decedat.

INFORMAȚIUNI

D. Gr. *Demetrescu*, deputat de Argeș, a depus în ședința Camerei de la 13 cor. un proiect de lege însoțit de o lungă expunere de motive, prin care propune înființarea unei noi secțiuni la trib. de Argeș, din cauză că este în povărat, având 50-60 procese pe zi.

Nu știm dacă la trib. de Argeș va fi sau nu necesitate a se crea o nouă secțiune, dar afirmăm cu toată convingerea că, la trib. de Ilfov, este absolută nevoie a se reînființa desființata sec. IV-a, căci mai în fie-care zi toate secțiunile trib., cu toată buna voință ce depun magistrați, le este peste putință d'a judeca toate procesele până la orele 6, și ast-fel amână din oficiu aproape jumătate din procese pentru lipsă de timp.

Cunoaștem un caz: procesul Ispirescu, eșire indivisie, s'a amânat de 3 ori consecutiv de secf. I. pentru lipsă de timp.

Cu toată lipsa de mijloace în care țara se găsește, noi totuși în numele tuturilor nenorociților setoși de justiție, cerem ca d. Ministru de justiție să ia informațiuni de la tribunale, și se va convinge și D-sa că avem dreptate d'o cere să se facă sacrificiul d'a se adăoga o nouă secțiune la trib. de Ilfov.